

Козацькому роду нема переводу!

Козацький Край

№4 (68)
4 серпня 2015 р.

ХРАМ, ЩО ПОВЕРНУВ НАМ КОШОВОГО...

Влітку 1775 року московити Катерини зруйнували Запорозьку Січ, а її останнього гетьмана Петра Калнишевського зіслали до темниці Соловецького монастиря.

Минуло 20 разів по 12 років і літа Божого 2015-го новітні козаки з Патріархом Філаретом освятили церкву Петра Багатостраждального (Калнишевського) у Холодному Яру, овіяному славою української звитяги...

Стор. 4-5

Олег ОСТРОВСЬКИЙ

Храм кошового став хранителем священних Воріт Воли...

25 липня до Холодного Яру на Чигиринщину прибув Святіший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет, предстоятель Української православної церкви Київського Патріархату. Він освятив храм, зведений у козацькому краю, в центрі Холодного Яру, на хуторі Буда, біля тисячолітнього дуба Максима Залізняка на честь святого Праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського), угодника Божого, останнього кошового отамана Запорозької Січі.

Це історична подія. Після зруйнування московитами у 1920 році святині козацької-гайдамацької православної віри Мотриного монастиря, в Холодному Яру не звучала молитва українською мовою. У 1990-х роках Мотриним монастирем заволоділи московські попи. А коли на хуторі Буда почали зводити храм Калнишевського, то прихожани казали, що це "розкольників"...

Саме будівництво храму тривало близько 3-х років і тільки завдяки моїм товаришам, козакам "Вільного Козацтва Холодного Яру" та насамперед Божому благословенню – був збудований перший і поки що єдиний храм на честь Петра Калнишевського. Храм збудований коштами моєї родини. Я дякую за підтримку і розуміння своїм близьким.

Місце, де зведено храм – знакове для історії українського козацтва. Жодна інша місцевість не може зрівнятися з Холодним Яром за кількістю вагомих історичних подій, які відбулися під шатами багатолітніх дубів урочища. В часи Запорозької Січі Холодний Яр і Чорний ліс були своєрідним пересильним пунктом "прикордонної зони" на межі земель Запорозького Війська. Чумацьким шляхом ходили валки з крамом, зброєю, сіллю та іншими продуктами, забезпечуючи Січ всім необхідним. Хто втік від поневолювачів і прагнув стати козаками, міг вважати себе вільним, як тільки діставався Холодного Яру – звідси була пряма й безпечна дорога на Хортицю. Через ці ж "Ворота Воли" загони гетьмана нерєєстрових козаків Павлюка 1637 року розпочали визвольний похід проти польської шляхти. На виступ їх благословляли у Буді служителі Мотриного монастиря. А військовим писарем повстанців тоді був Богдан Хмельницький, майбутній сотник Чигиринський, а потім – найславетніший український гетьман. Дослідники не виключають можливості того, що саме з таємної наради в Холодному Яру розпочалася і найпотужніша Визвольна війна – Хмельниччина, яка струнула всю тогочасну Європу.

В часи розквіту Гетьманщини Холодний Яр залишався ланкою, що єднала землі Запорозької Січі з великою Україною. У Медведівці й Жаботині постали козацькі сотні Чигиринського полку. Сам Холодний Яр перетворився на зону потужного промислового виробництва. Дьоготь, деревне вугілля, порох, ковані шаблі і відлиті з металу гармати вирушали звідси як на гетьманську столицю Чигирин, так і на Запорозьку Січ. Залишки поташень та металовиробництва й донині можна знайти у холоднорських лісах.

Після того, як у червні 1709 року війська царя Петра зруйнували Чортомлицьку Січ (за допомогу запорожців гетьману Мазепі), частина січовиків оселилася в Холодному Яру. 1768 року запорожці стали бойовим ядром гайдамацького війська нового антипольського повстання проти національного та релігійного гноблення – знаменитої Коліївщини, епіцентром якого знову став Холодний Яр. Відтоді й називається на честь одного з ватажків повстання, Максима Залізняка, дуб, біля якого нині зведено храм Петра Калнишевського...

Спільними зусиллями Польщі й Московщини те повстання було втоплене в гайдамацькій крові, але дух прагнення до волі тут не згас. Коли Тарас Шевченко описував Коліївщину, то у своїй поемі "Гайдамаки" сказав пророчі слова: "І повіє огонь новий з Холодного Яру..." - повіяв "огонь" української православної віри. І він повіяв – вже в ХХ столітті, коли новітні козаки-гайдамаки Холоднорської республіки декілька років поспіль відстоювали рідний край від червоних і білих зайд. Холоднорці-гайдамаки Чучупаки та інших отаманів брали зброю до рук, як діди колись брали – за волю краю, волю власну і своїх дітей...

Тож цілком закономірно, що саме в цьому місці нині постав храм на честь останнього кошового Запорозької Січі. Вірю – вогонь з Яру знищить віру в московських попів, яку ще, на жаль, плекають деякі "несвідомі" українці. Церква Петра Калнишевського у Холодному Яру стане моментом об'єднання пам'яті про всі покоління козаків, які полягли за святу Віру і за Волю рідного краю.

Козацькому роду – ніколи не буде переводу!!

У ЛЕГЕДЗИНОМУ НА ЧЕРКАЩИНІ ВІДБУДЕТЬСЯ СВЯТО "ТРИПІЛЬСЬКА ТОЛОКА"

8 серпня у Легедзиному Тальнівського району Черкащини розпочнеться свято

Програма музейного свята в Державному історико-культурному заповіднику "Трипільська культура"

09:00 – 10:00 заїзд учасників Толоки, реєстрація, огляд експозиції музею.

10:00 – 15:00 робота на новій трипільській будівлі: заміс глини з половиною; накидання глиною стін та даху трипільської хати; підмащування фронтона двоверхової хати;

реконструкція трипільського гончарного горну;

15:00 – 17:00 обід, відпочинок, спілкування.

17:00 – 20:00 трипільські екскурсії:

огляд місця археологічних розкопок на поселенні "Тальянки";

огляд експозиції музею.

20:00 – 21:00 вечерея.

21:00 – 24:00 Трипільські вечорниці:

лірник Сашко, "Вертеп" (Дніпропетровськ), "Гонта" (Умань), "Дзвін" (Звенигородка).

Трипільський кінопоказ.

Про Трипільську Толоку

Трипільська Толока з'явилася у 2008-му році і за цей час набула рис музейного свята. Якщо чотири-п'ять років тому ми з Вами просто рятували унікальний музейний

проект – відтворене у повному розмірі трипільське житло, то тепер щороку навідуємося до нього в гості. Підгладжуємо його, наповнюємо цікавими деталями, позитивною енергетикою, і забираємо з собою до дому часточку дивини трипільського Світу у спогадах архаїчних орнаментів, тепла глиняної обмазки та землі, над якою сходило Сонце землеробського Світу.

Цього року закінчуємо будувати нову трипільську хату. Ідея створення музейного скансена жива! Незабаром тут постане цілий трипільський хутір з відтворених жител та наповнений життям.

Заповідник "Трипільська культура" та громадська ініціатива "Толока Легедзине" пропонують Вам огляд археологічної експозиції музею,

екскурсії на місця проведення археологічних розкопок (спільна експедиція Інституту археології НАНУ і заповідника "Трипільська культура"), участь у археологічних експериментах на майданчиках під керівництвом спеціалістів.

Збір організаторами Толоки коштів на харчування не проводиться. Обідами та вечерею, за помірними цінами, забезпечить ресторан "Українське село". За бажанням може матеріально допомогти заповіднику – гроші з благодійної скриньки будуть використані на створення музейної зали "Трипільська кераміка".

Заповідник "Трипільська культура", Громадська ініціатива "Толока Легедзине"

Фронтове почуття гумору: бійці на передовій обладнали "п'ятизірковий готель-криївку"

На пропускному пункті Бугас біля Волновахи Донецької області бійці АТО облаштували "п'ятизірковий готель", який назвали "Криївка-Гуцульський".

Про це на своїй сторінці в Facebook написав журналіст Алекс Гливинський: "Почуття гумору не залишає наших вояків на фронті. Просто на пропускному пункті Бугас (біля Волновахи) прикордонники із Західної України облаштували п'ятизірковий готель "Криївка – Гуцульський"! Ще й написали – "перевірено Ольгою Фреймут".

Насправді, це бліндаж для укриття, але хлопaki підійшли до його облаштування творчо. Ми – непереможні! Слава нації!" – написав журналіст.

www.patrioty.org.ua

Художниця зробила портрет Путіна із гільз, зібраних на Донбасі

Українська художниця Дар'я Марченко створила роботу "Обличчя війни", використовуючи тисячі гільз різного калібру для різних видів зброї з лінії вогню на Донбасі.

Антивоєнна картина, розміром 240x170 см, створена з гільз, узятих з різних частин фронту. Це унікальна інсталяція, на якій автор зобразила обличчя цинічного політика і тирана Володимира Путіна.

За словами автора, портрет має безліч характеристик, в яких можна розглянути фатум, страх, гординю, жорстокість і ненависть, жаль і розгубленість, готовність знищити світ або навіть постати перед Божим судом за скоєне.

Для виготовлення картини використані масляні і акрилові фарби, гільзи (більше 5000 одиниць) різного калібру.

www.expres.ua

"НІМЕЦЬ" З РОСІЙСЬКИМ ПРИЗВИЩЕМ ЗАГИНУВ У ЛУГАНСЬКОМУ ЩАСТІ ЗА ЩАСТЯ ВСІЄЇ УКРАЇНИ...

У місцях, де гуляли тачанки батька Махна, боєць "Айдар" прославився з зеніткою, яку прозвали "Мамка"

Ярослав ЗВЕНИГОРА

Цей боєць був чи не найбільш колоритним в "Айдарі": з російським прізвищем, "німецьким" позивним і веселою, широкою душею українця...

Руслан Бобуров народився в самому центрі України - у Черкаській області. Жив у маленькому містечку Катеринопіль (старовинна назва - Калниболото), яке свого часу дало назву одному з куренів Запорізької Січі, у XVIII столітті було в епіцентрі антипольського повстання Коліївщина, а на початку XX-го стало центром формування "Вільного козацтва", яке воювало за незалежність Української Народної Республіки.

Батьки Руслана працювали на залізниці, йому ж доля підготувала іншу дорогу й інше залізо - він став воїном. Спочатку в 1985-му погодився їхати в Афганістан - ще не знаючи, що через 30 років доведеться повоювати і на рідній землі...

З Афганістану повернувся з серйозним пораненням - лікарі "гарантували", що коліно ноги не буде розгинатися і пропонували оформити інвалідність. Оскільки "косити" ніколи не вмів, з обуренням відкинув пропозицію лікарів - і став відомим у містечку як "майстер золоті руки". Здавалося, не було того, що не зміг би поладити-побудувати Бобуров. Заодно знайшов собі екстрим і "на громадянці" - працював у місцевій пожежній частині.

Коли спалахнули шини на барикадах Майдану - пожежний поїхав до Києва - гасити не барикади, а почуття несправедливості, яке палало в ньому самому, коли спостерігав за діями можновладців Януковича...

З Майдану ж пішов у числі перших добровольців і на Донбас, де спалахнула війна. Їхня група була сформована 8 травня 2014 року. Їхав у батальйон "Айдар" напередодні Дня Перемоги, з почуттям того, що продовжить справу своїх дідів, які воювали проти фашистських окупантів на землі України...

Несподівано для самого себе в "Айдарі" отримав позивний "Німець". Як тільки худорлявий, високий, рудоволосий нащадок росіян і українців взяв у руки кулемет і перепоясався нахрест кулеметними стрічками, побратими по зброї, які реготали над

У Старобільську "Німець" сфотографувався на балконі поруч зі своїм "вчителем" - батьком Махном

російською пропагандою про те, що українська армія служить київської "хунті", заявили: "Бути тобі відтепер Німцем!"

Бобуров-"Німець" став легендою свого батальйону. Здавалося, не було зброї, штатного або трофейного, з яким він не міг би розібратися. Воював то з кулеметом, який називав "Машкою", то з зеніткою, яку прозвав "Мамка". При цьому завжди мав і "безіменний" пістолет у кобурі.

Руслан знав і любив історію, а тому захоплювався тим, що воювати

Іронія долі: саме в цьому місці через декілька днів станеться вибух, осколки від якого вбили Руслана...

довелося в краю, де раніше воював і улюблений ним батько Махно. В одну з вільних хвилин "айдарівець" виліз на балкон у Старобільську, з якого колись виступав Махно і сфотографувався з його скульптурою - з кулеметом у руці...

В бою "Німець" входив в раж, не помічаючи куль і осколків, при цьому лише щось наспівував собі під ніс, як у старовину в бою козаки наспівували. За прикладом махновців переробив армійську вантажівку на "тачанку" - з тією різницею, що у бійців батьки Махна на тачанках кулемети стояли, а "Німець" встановив свою зенітку "Мамку". Був випадок, коли на їхню вантажівку вийшов ворожий танк. Водій

кров'ю - ворожа куля, яка потрапила в нагрудну пластину бронезилета, "випірнула" через кевларовий захисний комір і лише дотичним ударом розбила йому губу і ніс. З тих пір носив розплющену кулю в кишені на серці...

"Німця" взагалі вважали везучим. Він вижив у Афганістані. Залишився неушкоджений на Майдані в лютому 2014-го, коли його друзів розстрілювали снайпери...

Загинув у останній день січня 2015-го на Донбасі.

У той день з-за річки ворог знову наосліп вів вогонь по містечку з чудовою назвою

Рудоволосого веселого кулеметника прозвали "Німцем"

Щастя, де Руслан якраз ніс службу по охороні ТЕС. Ворожий боезаряд впав на автостоянці перед ТЕС - за дивовижним збігом, точно в тому місці, де Руслан кілька днів раніше сфотографувався, хоча і не любив позувати. Осколки віялом вдарили по админкорпусу ТЕС

і ще один солдат, розуміючи, що їх "Урал" в порівнянні з танком - консервна банка, вискочили з кабіни і кинулися бігти в укриття. "Німець" залишився в кузові і перевів зенітку на пряму наводку...

У полі зостався горіти чужий танк, а у Руслана з'явився новий друг - хлопчина, який теж не втік, а мовчки подавав йому боеприпаси. Лише після бою роздивилися, що кабіна і борт вантажівки стали схожими на сито - на "Німцеві" ж і на його новому побратимові не було й подряпини...

В іншому бою "Німця" знесло з вантажівки вибуховою хвилею від снаряда, підхопився - і тут же обличчя залило

і в прохідну, де за мішками з піском стояли бійці блокпосту. "Німець" загинув разом з бійцем "Діджеєм", який теж пройшов Майдан... Спочатку з ними прощався Київ - люди сходилися до них на Майдані Незалежності, де вони боролися за Свободу і право вибору. Потім у рідному Катеринополі трону з тілом "Німця" несли на руках кілька кілометрів до кладовища, відспівував його православний священник, а прощальне слово сказав "Абдула", який разом з Русланом служив в Афганістані. Колись давно їх обох навчили служити Батьківщині і бути вірними Присязі... У Катеринополі у "Німця" залишилися дружина, дочка, син і великий будинок, який він так і не встиг добудувати. Руслан Бобуров просто вважав всю Україну своїм будинком, який в небезпеці...

РОСІЙСЬКИЙ МАЙОР, ВЗЯТИЙ У ПОЛОН З КАМАЗОМ БОЄПРИПАСІВ, ЗДАЄ СБУ ВСЕ, ЩО ЗНАЄ...

В СБУ розповіли історію російського майора Володимира Старкова, який здався українським прикордонникам разом із вантажівкою озброєння і попросив захисту. Подробиці повідомили голова Служби безпеки Василь Грицак та керівник Держприкордонслужби Віктор Назаренко.

Старкова затримали 25 липня на пропускному пункті Березове на Донеччині.

Туди він приїхав на КамАЗі з позначкою "Оплоту", перевозив боеприпаси. Відразу після затримання зізнався, що він - громадянин Росії та належить до кадрового складу Збройних сил

Федерації. Має звання майора і служив в одній з військових

частин міста Новочеркаська Ростовської області.

У момент затри-

мання в майора були підроблені документи. Для прикриття він узяв дівоче прізвище дружини. У вилучених документах, каже Грицак, є дані, що російським військовим, яких відправляють на Донбас, обіцяють потрібну платню.

Полонений офіцер звернувся до російських військових і закликав їх не їхати на війну в Україну. Про це він заявив під час допиту в СБУ, повідомляє кореспондент Укрінформу.

"Російським офіцерам хочу сказати, що будь-якими способами потрібно ухилятися від потрапляння сюди (в Україну - ред.). Не все так красиво, як там (у Росії - ред.) показують та інструктують. Тут зовсім все

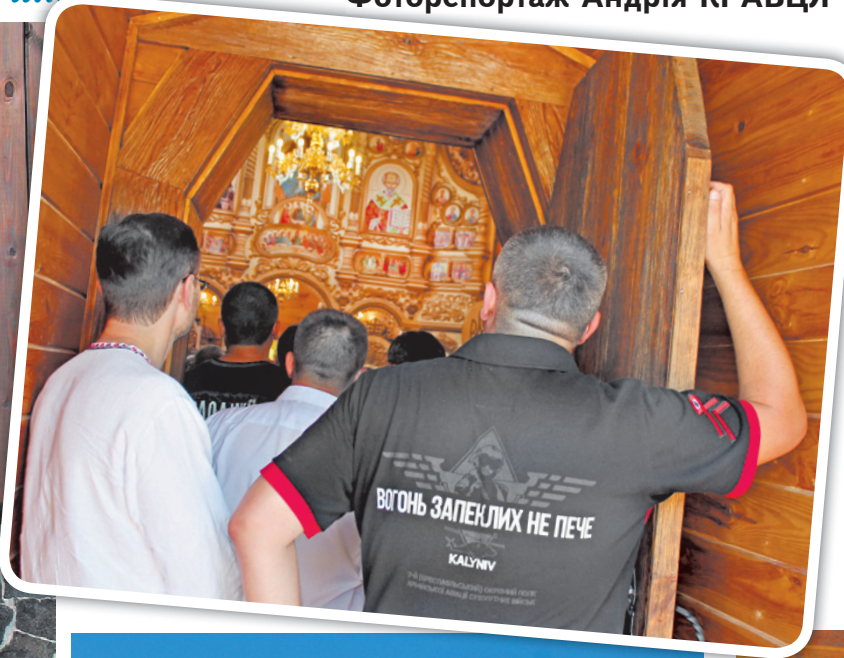
по-іншому, бережіть себе...", - говорить Старков.

Російський майор також заявив, що він зробив для себе висновки, що все, що висвітлюється по їхньому телебаченню, розповідається вищим командуванням, - "Все це неправильно, все по-іншому, тут зовсім інші люди". У "ДНР" - це зборище ополченців, які займаються мародерством, викраденнями, розбоями з метою особистого збагачення. Про якийсь патріотизм вже давно не йдеться. Всю верхівку в першому армійському корпусі займають російські вищі офіцери, які дають розпорядження і вказівки нижчим за рангом виконавцям", - розповів полонений російський майор.

ПАТРІАРХ ФІЛАРЕТ ОСВЯТИВ У ХОЛОДНОМУ ЯРУ ПЕРШУ В УКРАЇНІ

Хрести на куполах церкви "виростають" з тризубів, іконостас "тримають" на плечах різьблені фігури козаків-запорожців, а в амвоні церкви вмонтований камінь, привезений із Соловків, де спочив останній кошовий Запорозької Січі...

Фоторепортаж Андрія КРАВЦЯ

ПАТРІАРХ ФІЛАРЕТ БЛАГОСЛОВИВ ВОЇНІВ АТО НА ХОЛОДНОЯРСЬКУ ПРОЩУ

25 липня, після відкриття Патріархом Київським і всієї Русі-України Філаретом церкви Петра Калнишевського на хуторі Буда у Холодному Яру, з Суботова, від стін Іллінської церкви, усипальні гетьмана Хмельницького, стартувала Холодноярська проща (паломництво до тутешніх святинь).

Перед воїнами Дежприкордонслужби, Нацгвардії та ЗСУ, які прибули на прощу, виступив Патріарх Філарет, який ще раз підкреслив значимість того, що нова церква, зведена у Холодному Яру, присвячена останньому кошовому Запорозької Січі – незламному Петру Калнишевському. Патріарх благословив учасників прощі, а заодно – і прикордонника та його наречену-красуню, які цього дня вінчалися...

Подібні до Холодноярської прощі паломництва для військових раніше запровадила Римо-католицька церква – до Лурду (Франція), та греко-католицька – до Зарваниці (Тернопільщина). Тепер традиція поклоніння військовиків святим місцям української історії запроваджена і православними.

Петро ДОБРО, фото Андрія КРАВЦЯ

ЦЕРКВУ ПЕТРА БАГАТОСТРАЖДАЛЬНОГО (КАЛНИШЕВСЬКОГО)

UKROB
 ПЕРШИЙ КЛУБ ПАТРІОТІВ

ПРОСТО КЛУБ.
 Український клуб,
 з українським духом, українськими стравами
 і європейським сервісом.
 м.Черкаси, ТРЦ "Хрещатик-сіті", 2-й поверх

"Козацький край" – це найбільш актуальні публікації.
 Наші журналісти працюють з архівами, істориками
 і краєзнавцями та виїжджають безпосередньо на передову
 у зону АТО – з Вами і для Вас ми пишемо про історію
 і сьогодення боротьби за Волю України.
 Сайт нашої газети в Інтернеті оновлюється ЩОДЕННО!

www.cossackland.org.ua

ВОЇНИ УПА НАМАГАЛИСЯ В УСЬОМУ НАСЛІДУВАТИ ХОЛОДНИЙ ЯР

Учасники національно-визвольного руху 40-х років ХХ століття багато перейняли від повстанців Холодного Яру, разом із його історичною назвою.

Саме на Черкащині було започатковане повстанське вітання "Слава Україні!", з відповіддю "Україні Слава!", яке потім воїни УПА змінили на "Героям Слава!"

Показовим є використання назви "Холодний Яр" в закордонних назвах формувань та підрозділів у ряді регіонів України.

Перше збройне формування, під час проголошення у Львові самостійної Української держави 30 червня 1941 року, носило назву "Холодний Яр". Невдовзі, 27 липня 1941 року в Рівному, на святі української Державності на площі Старого Замку, у присутності 10 тисяч людей, постав Перший курінь Українського війська імені Холодного Яру.

Полковник СБ УПА Федір Кондрат згадував, що в Дубровицькому районі Рівненської області, це район річки Горинь на кордоні України й Білорусії, уже восени 1942 року була створена школа командирів УПА "Холодний Яр", у якій проводився офіцерський вишкіл.

12 квітня 1943 року розроблено проект розгортання повстанської армії "До ситуації", де проблемі поширення УПА на Наддніпрянську Україну приділено значної уваги. Перехід ОУН до збройної боротьби автори документа відносять до другого тактичного ступеня діяльності - самооборонного.

Планували, зокрема, ліквідувати комуністичний вплив серед населення Наддніпрянщини, у міру можливості почати організацію третього перехідного осередку, що своєю базою мав би холоднороські ліси та дніпровські плавні.

Завдання цього осередку полягало в гуртуванні боездатних утікачів із примусових робіт, таборів полонених тощо, та переправлення їх на Полісся.

Один із керівників ОУН Шанковський відмічав: "Можливості використання місцевини й традицій Холодного Яру для розгортання повстанської дії в Південній Україні розглядалися в повстанських штабах на Волині. І для ствердження тієї можливості вже в червні вислано звітний рейдуючий відділ УПА, який пройшов через Житомирщину, Трипільщину, і через Черкащину добився до Кіровоградщини, де мав зустріч із провідником ОУН Кіровоградської області - Мартином. Можна сказати, що цей рейдуючий відділ заініціював створення УПА-Південь".

Влітку 1943 року на території центрально-українських областей створено два відділи УПА: у Холодному Яру під командуванням Білика - "Костя", та на Уманщині під командуванням Мартина

- "Остапа". Наприкінці літа до них долучився відділ із Полтавщини під командуванням "Діда Гараса", колишнього учасника повстансько-партизанського руху на Наддніпрянщині в 1920-1923 роках.

Для підсилення повстан-

Малюнок Олега КИНАЛІ

ської групи в жовтні 1943-го з Волині на Наддніпрянщину відправлено сотню під командуванням Омеляна Грабця - "Батька".

Розсекречені в 2008 році документи НКВС-МДБ СРСР свідчать: "Керівник оперерупи НКВС УРСР "Орел", діючий в тилу противника, доніс, що за перевіренними агентурними даними 21 вересня 1943 року з району Колки Волинської області, командуванням УПА була направлена в район Білої Церкви бандерупа УПА, чисельністю до 300 чоловік, під командуванням Залізняка, яка перейшла лінію фронту з тими ж завданнями, і діє в даний час в лісах Холодного Яру Кіровоградської області".

На території Північно-Західних українських земель (Волинь і Полісся), де діяла УПА-Північ, назва "Холодний Яр" трапляється в звітах 7-ї сотні 1-го куреня загону імені Івана Богуна. Названа сотня, під командуванням Богуна-"Батька" діяла у Володимир-Волинському районі Волинської області. В одному зі звітів зазначалося, що сотня була сформована у вересні 1943 року й переведена на терен свого базування під кодовою назвою "Холодний Яр".

У квітні 1944 року командування південної групи УПА виділило значну кількість відділів на формування з'єднання УПА-Південь під назвою "Холодний Яр". Його очолював Іван Свистун (Ясен).

В архіві СБУ зберігся протокол допиту начальника штабу з'єднання "Холодний Яр" УПА-Південь Євгена Басюка, від 29 вересня 1944 року.

На запитання: "Чому ваше з'єднання було назване Холодний Яр?", він відповів: "Як відомо, район Холодного Яру в період 1920-1922 років був базою петлюрівських загонів у їхній боротьбі з радянською владою за самостійну Україну. Щоб надихнути людей на боротьбу й зберегти зв'язок із тією боротьбою, з'єднання назвали "Холодний Яр".

В оперативному плані це з'єднання мало діяти в межах генеральної військової округи, між Збручем і Дніпром. Один із куренів з'єднання під командуванням "Панька" мав базуватися в районі Холодного Яру на Черкащині.

Повстанців в УПА виховували, зокрема, на описах боротьби селян Центральної й Східної України в 1920 - 30-ті роки проти більшовиків. До переліку літератури, рекомендованої для читання воякам-повстанцям, був включений "Холодний Яр" Юрія Горліса-Горського. Можна сказати, що УПА розглядала себе спадкоємицею задумів, за які боролися отамани-холоднороські. Псевдоніми, криївки, методи підпільної роботи - усе це лише дешифрація із запозиченого у Холодного Яру.

УПА-Південь розділялась на три військові округи: ВО "Холодний Яр"; ВО "Умань"; ВО "Вінниця".

5 липня 1944 року в Жовківському районі Львівської області, на території військової округи "Башта", було сформовано сотню УПА під криптонімом "Холоднороські". На її основі згодом формують сотні "Холоднороські-1", "Холоднороські-2" і "Холоднороські-3". У серпні 1944 року із цих підрозділів формується курінь Холодноросьців.

Окрім Львівщини, сотня з тої ж назвою "Холоднороські" також діяла з 1944 року в складі 17-го Березанського тактичного відтинка на Тернопільщині, на території військової округи "Лисоня".

Навесні 1945 року, після реорганізації структур ОУН і УПА, було створено Закарпатський край та військову округу УПА "Сян". За організаційним поділом край складався з менших підпільно-територіальних одиниць, зокрема, з округ та надрайонів. Один із надрайонів отримав назву "Холодний Яр". Він охоплював своєю діяльністю польський повіт із центром у місті Перемишлі.

Навесні 1944 року курінь УПА Івана Сала "Мамає" у

складі сотень Гутича, Велетня та Яструба, поповнившись у Тернополі новобранцями 1925-1927 років народження, прибув на Волинь. Звіти вони вирушили на Наддніпрянщину в бік урочища Холодний Яр, із наміром підняти повстання проти радянської влади.

Цей рейд не вдався. Їх перепинили, сили були нерівні. Повстанцям удалося відірватися від переслідування внутрішніх військ НКВС. Пошарпаний у боях курінь на чолі з Іваном Салом відступив на північний захід і розсіявся по лісах Рівненщини.

Про те, що курінь просувався до урочища Холодний Яр для підготовки збройного повстання, указував ще один затриманий бандерівець - Миколайчук. А пропагандист сотні "Велетня", на псевдо "Смерека", стверджував, що там передбачається "агітувати населення за самостійну Україну, а тоді буде революція".

Куреню Івана Сала (Мамає) добратися до Холодноросьчини не вдалося.

Командир підрозділу "Холодний Яр" групи "УПА-Південь" Микола Свистун ("Ясен")

Курені з'єднання не змогли синхронно, як планувалося, прибути туди з Рівненщини. Натомість малими групами розосередилися по лісах. Ні Мамай, ні його зверхник, командир з'єднання "Холодний Яр", Свистун-Ясен - свідками Холоднороського повстання так і не стали. Мамай загинув у вересні, а Ясен загинув 8 грудня.

На початку того ж весняного місяця з району міста Дубно на Рівненщині, якісь прибічники командира з'єднання "Холодний Яр" Свистуна-Ясена знову ви-

рушили на Холодноросьщину. Групами по 40-50 чоловік вони сподівалися прибути в район Холодного Яру, і підняти збройне повстання проти радянської влади. Повстанці несли із собою пропагандистську літературу. Радянським спецслужбам не вдалося напасти на слід цього підрозділу.

Ветеран УПА Іван Олексійович Приходько, уродженець Полтавщини, згадував: "У серпні 1944 року в Рівненських лісах, біля містечка Майдан була сформована бойова сотня "Дніпро" (відділ УПА-Південь) на чолі з командиром, що мав псевдо "Ясур". Особовий склад сотні був укомплектований вихідцями з Наддніпрянської України. "Дніпро" успішно вели бої із чекістами на територіях Тернопільщини та Рівненщини.

12 грудня 1944 року сотня "Дніпро" отримала наказ вирушати й продовжувати боротьбу в Наддніпрянській Україні. Одразу після переходу колишнього кордону СРСР, на території Хмельницької області, сотня розділилася на два загони: перший на чолі із чотовим "Атосом" рушив напрямком на Житомирщину. Другий загін очолював чотовий "Берест". Сам родом із Жашківської області, він мав провести бойовий підрозділ УПА на допомогу повстанцям Холодного Яру".

Не судилося... У Липовецькому районі Вінницької області, під час переправи через річку Соб, загін потрапив у засідку, де й прийняв останній бій. Декого з повстанців схопили просто на воді, і лише одиницям удалося прорватися крізь щільне кільце чекістів.

...Все ж деякі групи дісталися Холодноросьщини. Про це свідчать ряд оперативних зведень спецорганів: "4 октябрю 1947 года, примерно в 18-19 часов, в селе Екатериновка Каменского района Кировоградской области (нині це Черкащина, -ред.), бандгруппой "УПА", численностью в 4 человека, совершён налёт на здание сельсовета и правления колхоза. Бандиты были в возрасте от 20 до 30 лет, вооруженные автоматами, пистолетами и гранатами".

Олександр ВЕТРОВ

Майже 100 років тому у Старобільську було... "майже АТО"

Бійці майбутнього засновника ОУН билися тут проти майбутнього російського союзника Гітлера

Старобільськ на Донечині зразка 1918 року був в епіцентрі подій, про які ніхто не міг подумати, що вони повторяться навіть у дрібних деталях через майже сто років - у 2014-15 рр. Тоді на цій землі зійшлися у смертельному двобої з одного боку - регулярні війська армії УНР, які відстоювали землі своєї держави, а з іншого боку - донські "казакі" отамана Петра Краснова, які прагнули урвати чужої території в порушення усіх існуючих міжнародних угод...

Ось як про це писав, не приховуючи причин вторгнення на українську землю, російський письменник Михайло Шолохов у своїй знаменитій книзі "Тихий Дон": "На границе с Украиной молодые казаки, только что обученные в Персиановке, под Новочеркасском, призванные под знамена, дрались с петлюровцами. Почти половина заново сколоченного 12-го Донского казачьего полка легла под Старобельском, завоёвываючи области лишней кус украинской территории". Водночас красновці намагалися захопити і Луганськ. Як і в нинішній ситуації, тоді не жаліли ні російських, ні українських голів у боях за той "шмат території" навколо Старобільська і Луганська...

Зрештою, зрозумівши безперспективність війни проти Києва і слабкість "донців" порівняно з українською армією, отаман Краснов попросився на переговори. Вони не були легкими, тривали майже два місяці і завершилися союзом гетьмана Скоропадського і отамана Краснова для спільної боротьби проти більшовиків. При цьому Київ навіть милостиво дарував своїм новим союзникам захоплені українською армією в боях російські міста Таганрог і Миллерово та чималий шмат Донської землі. Взамін Краснов заявляв про курс "автономного" Дону на об'єднання в єдину союзню державу з Кубанню та Україною - під загальною верхністю Києва.

Як показали подальші події, поблажливість і довіра в переговорах з донцями були даремними: коли в Києві на зміну гетьману Скоропадському прийшла Директорія Петлюри, Краснов подався служити Денікіну, який хотів бачити всі землі колишньої імперії неподільними, без будь-якої автономії і тільки під владою Москви. Навалі денікінців та більшовиків на Слобожанщині протистояли українські січові стрільці (УСС) Євгена Коновальця та гайдамаки Запорозького полку імені Костя Гордієнка.

Затягість і "велікорусській" шовінізм зіграли злий жарт з Денікіним і його армією - зовсім скоро їм довелося з ганьбою втікати до Криму, а далі - взагалі за межі України і колишньої імперії. Причому, головну роль у програвшій денікінців зіграли українські повстанці загонів Нестора Махна. На Донбас прийшла влада більшовиків...

Організатор і головнокомандувач

Червоної армії Лейба Бронштейн (більш відомий як Лев Троцький) добре знав, хто такі українці - бо сам народився в Україні. Відверто й щиро він заявляв: "казацкий дух заставляет украинцев творить чудеса храбрости. Только безграничная доверчивость и уступчивость, а также отсутствие сознания необходимости постоянного крепкой спайки всех членов государства - и не только во время войны - каждый раз губили все завоевания украинцев..."

Троцький чітко наголошував своїм червоноармійцям, чому вони мають іти в Україну зі штиком і шаблею: "Помните, что так или иначе, а нам необходимо возвратит Украину России. Без украинского угля, железа, руды, хлеба, соли, Черного моря Россия существовать не может, - она задохнется". Чужинці знали, що забрати все це зможуть, лише позбавивши українців волі...

Нова влада, яка була завезена з Росії і осіла у Старобільську й околицях, була неприйнятною для місцевого населення, що звикло власною працею добувати собі хліб насущний. На противагу зброї чужинців швидко знайшлася українська зброя - по всьому Старобільському повіту почали формуватися повстанські загони отаманів Волоха, Варави, Колесника, Черепахи, Марусі, Ковальова, Блохи, Терезова, Шерстюка, отамана Петра Блискавки та інших. Іноді на бік повстанців переходили і червоноармійці - зокрема, так зробив загін Сичова, який до цього воював у складі Першої Кінної армії Будьонного.

Найбільшим же повстанським формуванням краю був загін Івана Каменюки, у складі якого діяли кавалерійський та піхотний підрозділи - в

розуміючи, що буйних нащадків слобожанських козаків значно більше, аніж комісарів та інших зрадників України з числа місцевого населення, більшовики перекинули в край підрозділи регулярної армії з Росії. Червоноармійці Третього Заволзького полку разом з кавалерійською винищувальною групою і окремим винищувальним батальйоном Ротермеля увійшли в українські села Старобільщини, безпошадно караючи місцеве населення за прагнення до волі.

Росіянами, їхніми місцевими по-

плічниками з числа українців, а також китайцями і латишами спецзагонів, які "наводили порядок" у Старобільську і його околицях, командував повний тезка нинішнього прем'єра РФ Дмитро Медведєв - чекіст родом з російської Брянщини, який пізніше "прославився" у боях проти УПА в Західній Україні. Саме тут, на Донбасі, він "випрацював" усі методи боротьби проти українських повстанців, які пізніше застосує і на Заході. Тут загони чекістів вперше прикидалися повстанцями, щоб вияснити, хто з місцевого населення співчуває боротьбі проти Москви. Тут карателі вперше застосовували спалення хат, як метод покарання і залякування. Використовували і переселення вглиб Росії "неблагонадійних" родин та захоплення заручників для тиску на повстанців...

Повстанці ж влітку 1921 року відповіли окупантам цілою серією блискавичних рейдів - часто гірше озброєні, чато на своїй землі, хлопці отамана Каменюки перемагали більші й краще оснащені підрозділи окупантів. Зокрема, у бою за село Никифорово вдалося захопити навіть три гармати з російської "гуманітарної допомоги". Непогано працювала і контррозвідка - так вдалося взяти в полон і одного з помічників Медведєва, який займався збором інформації про повстанців.

Та кільце чекістів стисалося навколо отамана Каменюки. У декількох, здавалося б уже зовсім безнадійних боях, йому вдалося прориватися через ворожі шеренги - причому решткам його загонів допомагало навіть населення російської Воронежчини, де на той час більшість склали етнічні українці. Зрештою, він потрапив у оточення біля села Осинове (нині Новопсковського району Луганщини). Отаман особисто повів своїх козаків у останню штикову атаку...

Тіло загиблого в бою Івана Каменюки чекісти привезли на привселюдний показ спочатку в Старобільськ, а потім в Бахмут (нинішній Артемівськ). Так Дмитром Медведєвим відпрацьовувалася ще одна новітня традиція російських чекістів - залякування живих українців виглядом вбитих повстанців. У перспективі Медведєв знову застосує й це у боротьбі проти "бандерівців" у Західній Україні та "лісових братів" у Литві. Москва методи Медведєва одобрила - у винагороду за розправи 1921 року на Донбасі він отримав золотий годинник...

До речі, як для працівника російських спецслужб, доля була поблажливою до Медведєва - на відміну від багатьох інших "колег по роботі", його не репресували, не відправили до таборів і не розстріляли. Він дослужився до звання полковника НКВД і до самої смерті у 1954 році писав мемуари.

А як же склалася доля двох інших відомих людей, про яких ми згадували на початку розповіді: командира Українських січових

стрільців Євгена Коновальця і отамана донських козаків Петра Краснова, чий бійці зійшлися в битві за Старобільськ і його околиці майже сотню років тому?

Євген Коновалець став командантом Української Військової Організації (УВО), одним з організаторів і першим головою Проводу Організації Українських Націоналістів (ОУН). При ньому відділення ОУН було створено навіть у Франції, Бельгії, Канаді, Маньчжурії... ОУН Коновальця була монолітною аж до моменту його загибелі у травні 1938 року в Роттердамі (Нідерланди) від рук агента НКВД Павла Судоплатова. Мета Москви була досягнута: невдовзі після вбивства Коновальця ОУН розколотася на "бандерівців" і "мельниківців"...

А Пётр Краснов, який командував "донцями" під час безуспішних спроб окупації земель Донбасу, Другу світову війну зустрів як ярий прихильник Гітлера. У момент вторгнення військ Вермахту на територію СРСР Краснов звернувся до населення Дону із закликом, який починався словами: "Да поможет Господь немецкому оружию и Хитлеру!" З вересня 1943 року Краснов очолював "Головне управління казачьих войск Имперского министерства восточных оккупированных территорий Германии", взяв участь у створенні "Казачьего стана", чий найманці активно допомагали каральним підрозділам СС у винищенні партизанів. У травні 1945 року був захоплений в полон англійцями і переданий союзному радянському командуванню. Згідно вироку Верховного суду СРСР повішений у Лефортовській тюрмі...

У сучасній Росії "донські казаки", які нині активно підтримали новітню агресію проти України, свято шанують пам'ять гітлерівця Краснова. У Москві, на території Храму Всіх Святих було встановлено пам'ятник Краснову та "казакам 15-го кавалерійського корпусу СС". А в станиці Єланській у Ростовській області помпезна фігура Краснова стала центром меморіалу "донским казакам, погибшим в борьбе с большевиками". На офіційному відкритті меморіалу були присутні чиновники Ростовської обласної адміністрації та ветерани "казачьих частей Вермахта"...

Ярослав ЗВЕНИГОРА

Козацький Храм у Холодному Яру Освячено!

У Холодному Яру, козацький Храм святого праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського), котрий 25 липня 2015 року Божого, був освячений святішим Філаретом Патріархом Київським і всієї Русі-України постав своєю величчю і красою саме в тому місці, де народився дух волі, незалежності, патріотизму, відданості та любові до України. Неподалік храму, височіє нездоланий могутній тисячолітній дуб, названий в честь холодноряського отамана Максима Залізняка, котрий в історії України займає вагоме значення. Особливістю є те що наша славна Київська Русь під проводом святого рівноапостольного князя Володимира Великого прийняла християнство тобто - Православ'я також більше тисячі років тому, як і приблизно віку цьому славетному дубові... Останнього кошового отамана Запорізької січі св. праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського) за наказом імператриці Катерини II 25 червня 1776 року було заарештовано і на пропозицію Потьомкіна довічно заслано до Соловецького монастиря, куди доправлено наприкінці липня 1776 року. Монастирському керівництву було наказано утримувати Калнишевського "без відпусток із монастиря, заборонити не лише листування, але й спілкування з іншими персонами і тримати під вартою солдат монастиря".

Лише указом нового імператора Росії Олександра I від 2 квітня 1801 року він був "помилуваний" за загальною амністією й отримав право на вільний вибір місця проживання. Калнишевський відмовився і залишився ченцем у монастирі, де й помер на 113-у році життя 12 листопада (31 жовтня) 1803 року. Похований Петро Калнишевський на головному подвір'ї Соловецького монастиря перед Преображенським собором. Могила не збереглася, нажал, але зберігся незламний дух української волі кошового отамана!

2008 року Помісний Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату у зв'язку з 1020-літтям Хрещення Київської Русі-України благословив приєднати праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського) до лику святих для загального церковного шанування, занести його ім'я у православний церковний календар, чесні останки праведного Петра вважати святими мошами та віддати їх на волю

Божу. Собор благословив будівництво храмів на його честь.

Отже, парафій на честь цього святого є в Україні і за її межами чимало, проте типовий храм в козацькому стилі святого праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського) є тільки у Холодному Яру, що в хуторі Буда, Чигиринського району, на Черкащині.

Храм будувався не один рік, але впевнено, крок за кроком дійшов до завершення, хоча фінансові труднощі все ж таки були присутні. Труднощі існують для того, щоб їх перемагати, особливо дякуючи меценатам і жертводавцям!

Сама будівля храму та дерев'яний різьблений іконостас є в козацькому стилі, а ікони на іконостасі – у візантійському стилі, що нагадує нам, звідкіля до нас прийшло Православ'я і в той час коли св. Прав. Петро Калнишевський перебував у казематах соловецького монастиря – що перетворився на людську катівню, у Спасо-Преображенському храмі також іконостас був розписаний у візантійському стилі.

Цей храм є також місцем паломництва для воїнів, та усіх християн, де вони зможуть молитись, відчути у собі очищення своїх душ, поєднати у собі любов до України та українського народу, та набратись сили, духу перемоги і завзяття до незламності незборимості української нації! У храмі будуть звершуватись богослужіння за мир в Україні та за припинення війни на сході України, а також будемо молитись за загиблими Небесної сотні, та воїнів АТО. Бажаючи зможуть вінчатися і хреститися у козацькому храмі.

Вшановуймо та почитаймо наших українських святих, молимося до них за нашу славу Україну!

Нехай же Господь Милосердний Благословить нас у всі дні життя нашого! Святий Праведний Петре Багатостраждальний (Калнишевський), моли Бога за нас!!

З повагою протоієрей Василь Циріль – настоятель Храму Святого Праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського) Холодний Яр, с. Буда

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

1 – 15 серпня

1 серпня 1492 р. - перша письмова згадка про запорозьких козаків: кримський хан Менглі Гірей жалівся у листі великому князю литовському Олександру на похід у Дніпровський лиман "черкасів" козацької ескадри.

1 серпня 1914 р. у Львові постала Головна українська рада.

1 серпня 1960 р. помер Петро ФІЛОНЕНКО, начальник 9-го повстанського району Волинської групи, учасник Другого зимового походу, полковник Армії УНР.

2 серпня 1919 р. загинув Дмитро ВІТОВСЬКИЙ, головнокомандувач УГА, Військовий міністр ЗУНР.

4 серпня 1687 р. Гетьманом України обрано Івана МАЗЕПУ.

4 серпня 1914 р. у Львові створено Союз визволення України.

4 серпня 1968 р. помер Олександр ЗАГРОДСЬКИЙ, командир 2-ї Волинської дивізії, генерал-полковник Армії УНР (родом з Черкащини).

5 серпня 1882 р. народився Петро БУДЗ, начальник оперативного штабу 2-ї Коломийської бригади Галицької армії, полковник Армії УНР, співредактор щомісячника "Український Скиталець".

5 серпня 1899 р. народився письменник Борис АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ.

5 серпня 1940 р. помер історик Дмитро ЯВОРНИЦЬКИЙ.

6 серпня 1657 р. помер Гетьман України Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

7 серпня 1897 р. народився Леонід МОСЕНДЗ, старшина Армії УНР, письменник, член Легії українських націоналістів.

7 серпня 1918 р. Українська Держава й Область Війська Донського підписали договір про кордони. Дон і Кубань взяли курс на союз з Україною, зі столицею у Києві.

8 серпня 1819 р. народився український письменник Пантелеймон КУЛІШ.

8 серпня 1919 р. загинув Дмитро СОКОЛОВСЬКИЙ, повстанський отаман.

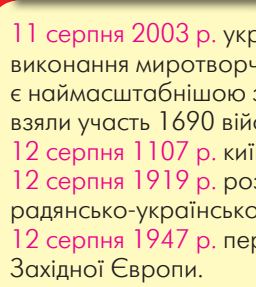

9 серпня 1620 р. козацька флотилія Яцька НЕРОДИ рушила у переможний похід на Стамбул.

9 серпня 1792 р. запорожці висадилися на Кубань.

10 серпня 1648 р. козаки Богдана Хмельницького перемогли поляків під Пилявцями на Поділлі.

10 серпня 1680 р. помер запорозький кошовий Іван СІРКО.

11 серпня 2003 р. українські війська введені в Ірак для виконання миротворчої місії. Ця закордонна військова операція є наймасштабнішою за всю історію незалежної України, в ній взяли участь 1690 військовослужбовців.

12 серпня 1107 р. київські князі під Лубнами розбили половців.

12 серпня 1919 р. розпочався наступ об'єднаних армій УНР на радянсько-українському фронті.

12 серпня 1947 р. перші рейди відділів УПА пробілись до Західної Європи.

13 серпня 1677 р. розпочалася Перша чигиринська оборона від турецько-татарських військ.

14 серпня 1893 р. народився Ілля БОДРУГ, командант 24-го Коломийського піхотного полку УГА.

14 серпня 1916 р. в ході Першої світової війни почалися бої Українських січових стрільців (УСС) за гору Лисоню проти російських військ.

15 серпня 1649 р. Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ переміг поляків під Зборовим.

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573ПР від 18.01.2012 р.

Козацький край

Головний редактор –
Олег ОСТРОВСЬКИЙ
Шеф-редактор – Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску – Петро ДОБРО
Голова редакційної ради –
Володимир МУЛЯВА
Засновник – Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

З питань придбання та розповсюдження газети
звертатися до редакції "Козацького краю" за адресою:
вул. Ільїна, 330, к. 4, м. Черкаси, 18005,
тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua
Газета віддрукована в ПП Журило С.С.,
м. Черкаси, вул. Вербовацького, 1а. Тираж – 10 000 екз.
Замовлення №